

Skörd av potatis 2001

Preliminära uppgifter

Yield of potatoes in 2001

Preliminary data

I korta drag

Skörden av matpotatis är lägre än i fjol

Årets hektarskörd av matpotatis skattas för riket till 26 160 kg/ha, vilket är något lägre än år 2000. Götaland uppvisar lägre hektarskördar än i fjol. Svealand och Norrland har däremot högre och för Svealands slättbygder avsevärt högre hektarskördar än föregående år. Framst beror detta på att dessa områden hade stora väderproblem under fjolåret och att de, med undantag för områden längs norrlandskusten, har haft en mycket bättre säsong i år.

Det län som redovisar högst hektarskörd för riket är Hallands län, med en hektarskörd på 33 530 kg.

Totalskörderna av matpotatis för riket beräknas till 615 000 ton. Det är en minskning jämfört med föregående års totalskörd med nära 40 000 ton. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis; Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de, även i år, för mer än 75 procent av rikets totala matpotatisskörd. Detta trots att Skåne och Västra Götalands län tillsammans redovisar en minskning av totalskörderna med ca 45 000 ton jämfört med föregående år.

Obärgade arealer förekommer i år främst i sydöstra Sverige, i Västra Götalands län och längs norrlandskusten. Totalt skattas drygt 600 hektar eller 2,6 procent som obärgad areal av matpotatis för riket.

Även potatis för stärkelse har lägre skörd

Hektarskörderna av potatis för stärkelse skattas till 35 910 kg/ha i genomsnitt, vilket är betydligt lägre än förra året. Detta ger en totalskörd på ca 297 000 ton för riket, vilket är ca 28 000 ton lägre än föregående år.

Odlingen har de senaste föregående åren varit förskonade från obärgade arealer i större omfattning. I år skattas dock arealen obärgat på riksnivå till 300 hektar eller 3,7 procent. Hela odlingsområdet, som främst omfattar Kalmar, Blekinge och Skåne län, har obärgade arealer. Enskilda potatisodlare har drabbats hårt.

Statistiska centralbyrån
Statistics Sweden

Lars Hagblad, SCB, tfn 019-17 64 15, lars.hagblad@scb.se
Olle Funcke, SCB, tfn 019-17 60 51, olle.funcke@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Statens jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1404-5834 Serie JO – Jordbruk, skogsbruk och fiske. Utgivet den 7 december 2001.

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Svante Öberg, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Arealer	3
Matpotatis	3
Potatis för stärkelse	3
Obärgade arealer	3
Tabeller	5
1. Matpotatis. Skörd 2001. Preliminära resultat	5
2. Potatis för stärkelse. Skörd 2001. Preliminära resultat	6
3. Potatis. Obärgad areal 2001. Preliminära resultat	7
Diagram	8
1. Matpotatis. Arealer 1992-2001	8
2. Matpotatis. Hektarskördar 1992-2001	8
3. Matpotatis. Totalskördar 1992-2001	8
4. Potatis för stärkelse. Arealer 1992-2001	9
5. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 1992-2001	9
6. Potatis för stärkelse. Totalskördar 1992-2001	9
Fakta om statistiken	10
Detta omfattar statistiken	10
Definitioner och förklaringar	10
Så görs statistiken	10
Statistikens tillförlitlighet	11
Statistik i förändring	11
Arealer från IAKS-registret i stället för från LBR	11
Vändtegar ingår i arealen	12
Odlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000	12
Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998	12
Osäkerhetskällor	13
Bra att veta	13
Annan statistik	14
Elektronisk publicering	14
In English	15
Summary	15
List of tables	15
List of terms	16

Statistiken med kommentarer

I detta statistiska meddelande redovisas preliminära uppgifter om 2001 års skörd av potatis.

Arealer

Grödarealerna är hämtade från den preliminära statistiken om åkerarealens användning som grundar sig på uppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för stödutbetalning, IAKS-registret. De preliminära arealerna publicerades i juni (JO 10 SM 0101). Inför beräkningarna av totalskördar har de arealer som vid redovisningen i juni redovisats under "Regiontillhörighet saknas" förts till Skåne län vid redovisning på län och till Götalands mellanbygder vid redovisning på produktionsområden. Skåne är det län där odlingen av både matpotatis och potatis för stärkelse har störst omfattning.

Arealen matpotatis för beräkning av totalskördar redovisas på riksnivå till 23 520 hektar. Arealen potatis för stärkelse redovisas till 8 280 hektar på riksnivå. Arealen matpotatis minskar med ca 1 000 hektar jämfört med föregående års definitiva statistik från skördeskattningarna. Arealminskningen har främst skett i Skåne, Västra Götalands och Örebro län. Arealen potatis för stärkelse är i stort sett oförändrad.

Skörd från husbehovsodlingar, kolonilotter etc. ingår inte i föreliggande statistik.

Matpotatis

Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter.

Hektarskörden av matpotatis skattas för riket till 26 160 kg/ha, vilket är något mindre än förra året. Götaland uppvisar lägre hektarskördar än i fjol medan Svealand och Norrland har högre och för Svealands slättbygder avsevärt högre hektarskördar än föregående år. Främst beror detta på att dessa områden hade stora problem under fjolåret och att de, med undantag för områden längs norrlandskusten, har haft en mycket bättre säsong i år.

I den beräknade avkastningen per hektar ingår potatis skördad som färskpotatis. Detta gör att, t.ex. Skåne län, som har en omfattande odling av färskpotatis har en jämförelsevis låg avkastning per hektar. I år är hektarskörden i Skåne dessutom lägre än normalt beroende på förhållandevis stora obärgade arealer.

Totalskörden av matpotatis för riket beräknas till 615 000 ton (se tabell 1). Det är en minskning jämfört med föregående års definitiva totalskörd med nära 40 000 ton. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis; Skåne, Västra Götalands, Hallands och Östergötlands län. Tillsammans står de även i år för mer än 75 procent av rikets totala matpotatisskörd. Detta trots att Skåne och Västra Götalands redovisar en minskad totalskörd med ca 45 000 ton jämfört med föregående år.

Potatis för stärkelse

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskörden skattas för riket till 35 910 kg/ha. Totalskörden för potatis för stärkelse beräknas till 297 000 ton (se tabell 2). I skattning av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar.

Obärgade arealer

Riklig nederbörd under hösten ledde i år till obärgade arealer, främst i Skåne, Kalmar, Västra Götalands, Västerbottens och Norrbottens län. Totalt skattas den

obärgade arealen av matpotatis för riket till drygt 600 hektar. För potatis för stärkelse skattas arealen obärgat på riksnivå till 300 hektar. Hela odlingsområdet, som främst omfattar Kalmar, Blekinge och Skåne län, har obärgade arealer. Enskilda potatisodlare har drabbats hårt (se tabell 3).

Odlingsbetingelser 2001

Vårbruket startade tidigt i södra Sverige men regn och kyla i april fördröjde sedan potatissättningen i stora delar av landet. Efter sättningsföljden bl.a. i Svealand en period med torka som hämmade grödornas utveckling. I september när skörden av höst och vinterpotatis och potatis för stärkelse genomförs slog vädret om och dagliga regn gjorde upptagningen besvärlig. Några frostnätter i september gjorde också att en del potatis skadades av frost. Den rikliga nederbörden i september och första delen av oktober gjorde även att potatis vattenskadades. I mitten av oktober slog vädret om. Regnen upphörde och en mild och torrare period följde då stora arealer trots allt kunde bärgas. Höstregnen har drabbat många lantbrukare främst i sydöstra Sverige och längs norrlandskusten hårt med betydande skador på grödorna och obärgad areal.

Kvalitet

Lantbrukarna gör i denna undersökning även en bedömning om förekomsten av småfallande knölar. Där anger 19 procent att förekomsten av småfallande är mindre än normal och 48 procent att förekomsten av potatis av småfallande är normal medan 18 procent anser den vara mer än normalt. Övriga 15 procent angav "vet ej".

Lantbrukarna gör även en bedömning om förekomsten av kvalitetsfel i skörden. Med kvalitetsfel avses förekomst av rötskadade, grönfärgade, skorv, missformade, rostringar, m.m. Där angav 11 procent att förekomsten av kvalitetsfel är mindre än normal, 39 procent att förekomsten av potatis av kvalitetsfel är normal medan 33 procent anser den vara mer än normalt för årets skörd. Övriga 18 procent angav "vet ej". Många lantbrukare har även angivit att bortsorteringen efter inlagring på grund av att frost och vattenskador är större än normalt.

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal undersökningsenheter (UE) som utgör underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, total skörd samt medelfel för den totala skörden. Definitiva resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse. Uppgiftsinsamling per post ersatte 1999 SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält. Bytet av metod gör att jämförelser med tidigare åren 1995-98 måste göras med stor försiktighet. Se vidare under rubriken "Statistikens tillförlitlighet".

Uppgifter om obärgade arealer redovisas i tabell 3. Den obärgade arealen redovisas i hektar och procent.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 UE. Vid färre antal UE ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Tabeller

1. Matpotatis. Skörd 2001. Preliminära resultat Hektarskörd, areal och totalskörd

1. Table potatoes in 2001. Preliminary results
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal UE ¹⁾	Hektar- skörd tot, kg/ha	Hektar- skörd red, kg/ha ²⁾	Medel- fel, procent	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, procent
Län							
Stockholms	6	..	..	..	..	..	..
Uppsala	15	..	..	..	..	..	..
Södermanlands	5	..	..	..	..	..	..
Östergötlands	76	30 740	27 880	2,8	1 790	49 900	2,8
Jönköpings	26	24 770	22 620	6,6	400	9 000	6,6
Kronobergs	13	..	..	..	..	..	..
Kalmar	40	22 050	20 160	6,1	600	12 000	6,1
Gotlands	51	30 430	28 070	2,0	850	24 000	2,0
Blekinge	14	..	..	..	..	..	..
Skåne	340	32 080	29 980	1,3	7 430	222 600	1,3
Hallands	106	33 530	31 030	3,1	3 170	98 400	3,1
Västra Götalands	152	28 370	25 780	2,1	3 660	94 400	2,1
Värmlands	46	24 730	22 120	4,3	660	14 600	4,3
Örebro	46	26 000	23 190	5,1	770	17 900	5,1
Västmanlands	6	..	..	..	..	..	..
Dalarnas	42	21 920	19 220	4,2	750	14 300	4,2
Gävleborgs	29	17 180	15 070	5,7	410	6 200	5,7
Västernorrlands	13	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	10	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	28	15 220	12 130	8,4	540	6 600	8,4
Norrbottens	39	18 140	14 420	2,7	840	12 100	2,7
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	292	34 660	32 240	1,5	7 020	226 400	1,5
Götalands mellanbygder	237	28 550	26 640	2,1	4 650	123 800	2,1
Götalands norra slättbygder	197	30 060	27 290	1,5	4 740	129 300	1,5
Svealands slättbygder	77	26 450	23 720	3,1	1 850	44 000	3,1
Götalands skogsbygder	87	24 380	22 280	3,4	1 690	37 700	3,4
Mell Sveriges skogsbygder	72	20 840	18 490	5,9	950	17 600	5,9
Nedre Norrland	73	17 410	15 240	5,6	1 200	18 300	5,6
Övre Norrland	68	17 100	13 600	3,7	1 410	19 200	3,7
Hela Riket ⁴⁾							
2001	1 103	28 590	26 160	0,9	23 520	615 100	0,9
2000 ⁵⁾	1 080	29 230	26 720	1,1	24 490	654 400	1,1
1999	862	31 600	28 820	1,3	23 430	675 200	1,3
1998	784	38 390	34 720		22 820	792 500	
1997	851	39 300	35 640		24 380	874 300	
1996	845	37 130	33 210		25 690	853 200	

1) Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) Preliminär areal (IAKS).

4) Resultat för 1996-1998 är inte direkt jämförbara med senare års resultat.

5) För åren 1996-2000 redovisas de definitiva resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Skörd 2001. Preliminära resultat Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch in 2001. Preliminary results
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal UE ¹⁾	Hektar- skörd tot, kg/ha	Hektar- skörd red, kg/ha ²⁾	Medel- fel, procent	Areal, hektar ³⁾	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, procent
Län							
Kalmar	15	..	..	..	..	..	..
Blekinge	36	35 070	34 930	2,7	2 650	92 600	2,7
Skåne	95	38 300	38 140	1,8	4 540	173 500	1,8
Övriga	9	..	..	..	..	..	..
Hela Riket ⁴⁾							
2001	155	36 060	35 910	1,5	8 280	297 400	1,5
2000	139	38 860	38 700	1,5	8 410	325 700	1,5
1999	117	37 770	37 620	1,9	8 390	315 600	1,9
1998	96	48 110	47 440		8 570	406 400	
1997	93	37 540	37 420		9 080	339 800	
1996	94	38 530	38 370		9 060	347 700	

1) Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) Preliminär areal (IAKS).

4) För åren 1996-2000 redovisas de definitiva resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal 2001. Preliminära resultat Hektar och procent av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested in 2001. Preliminary results
Hectares and per cent of the cultivated area

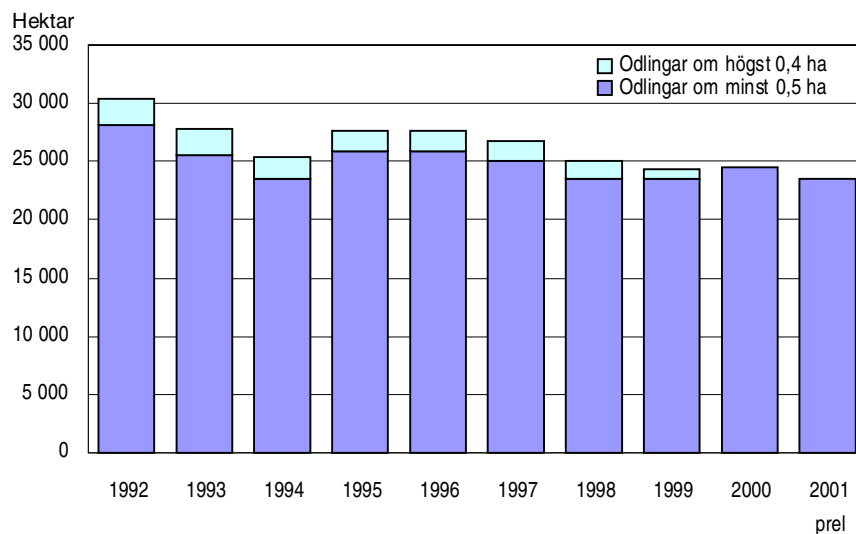
Område	Matpotatis		Potatis för stärkelse	
	Obärgad areal		Obärgad areal	
	Hektar	%	Hektar	%
Län				
Stockholms	..	..	-	-
Uppsala	..	..	-	-
Södermanlands	..	..	-	-
Östergötlands	30	1,6	-	-
Jönköpings	0	0,3	-	-
Kronobergs	..	..	..	..
Kalmar	50	8,9	..	..
Gotlands	20	2,7	-	-
Blekinge	..	..	120	4,4
Skåne	120	1,6	70	1,6
Hallands	40	1,1	-	-
Västra Götalands	60	1,8	-	-
Värmlands	10	1,1	-	-
Örebro	10	1,5	-	-
Västmanlands	..	..	-	-
Dalarnas	10	1,0	-	-
Gävleborgs	40	9,1	-	-
Västernorrlands	..	..	-	-
Jämtlands	..	..	-	-
Västerbottens	60	10,1	-	-
Norrbottnens	80	9,0	-	-
Produktionsområden				
Götalands södra slättbygder	110	1,5	..	..
Götalands mellanbygder	130	2,7	..	..
Götalands norra slättbygder	70	1,4	-	-
Svealands slättbygder	20	1,2	-	-
Götalands skogsbygder	30	1,9	..	..
Mell Sveriges skogsbygder	20	2,3	-	-
Nedre Norrland	130	10,8	-	-
Övre Norrland	130	9,4	-	-
Hela Riket				
2001	610	2,6	300	3,7
2000	1 170	4,8	50	0,5
1999	460	2,0	80	1,0
1998	1 810	7,2	120	1,4
1997	50	0,2	10	0,1
1996	160	0,6	0	0,0

Där antalet UE i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

Diagram

1. Matpotatis. Arealer 1992-2001

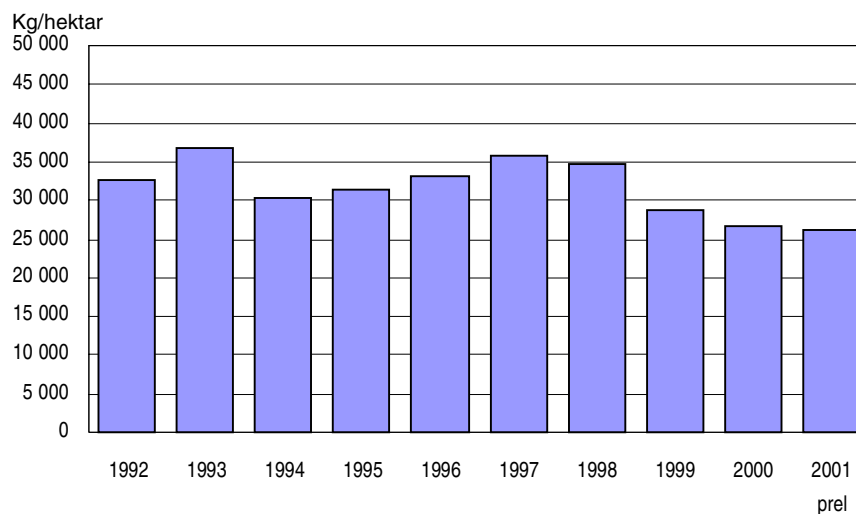
1. Table potatoes. Areas in 1992-2001

Fr.o.m. år 2000 ingår även odlingar om högst 0,4 hektar i hektar- och totalskördeskattningarna.

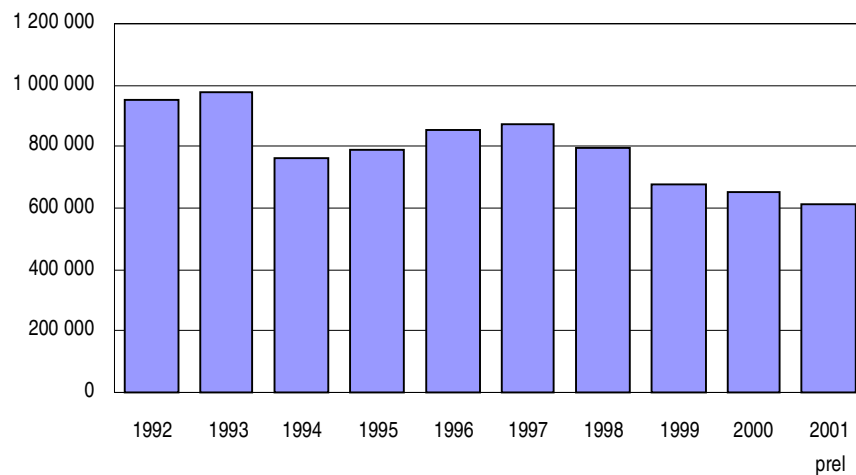
2. Matpotatis. Hektarskördar 1992-2001

2. Table potatoes. Yield per hectares in 1992-2001

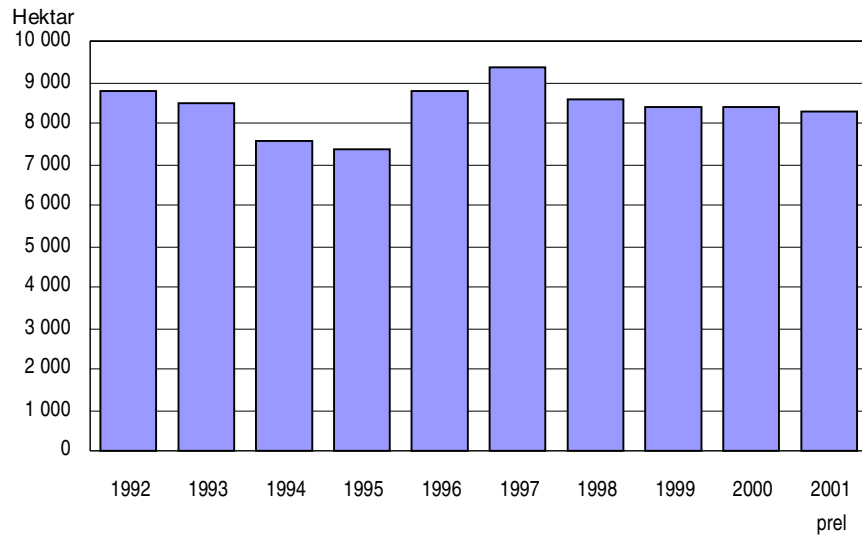
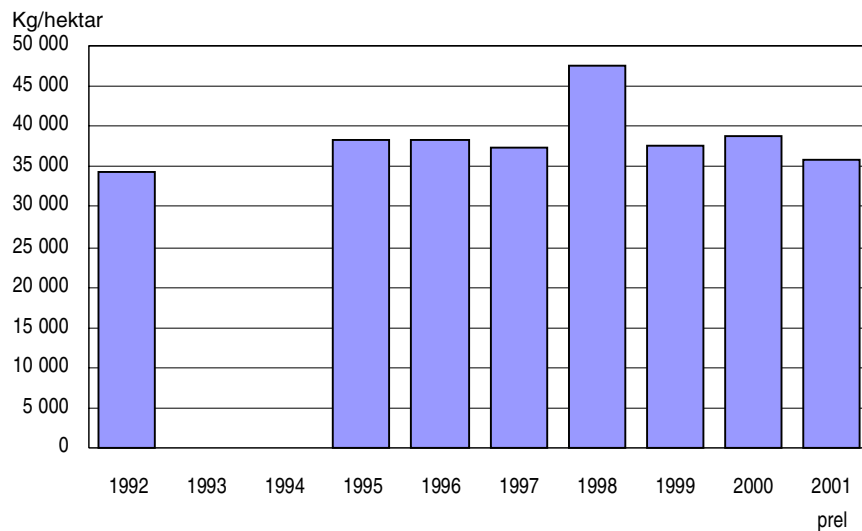
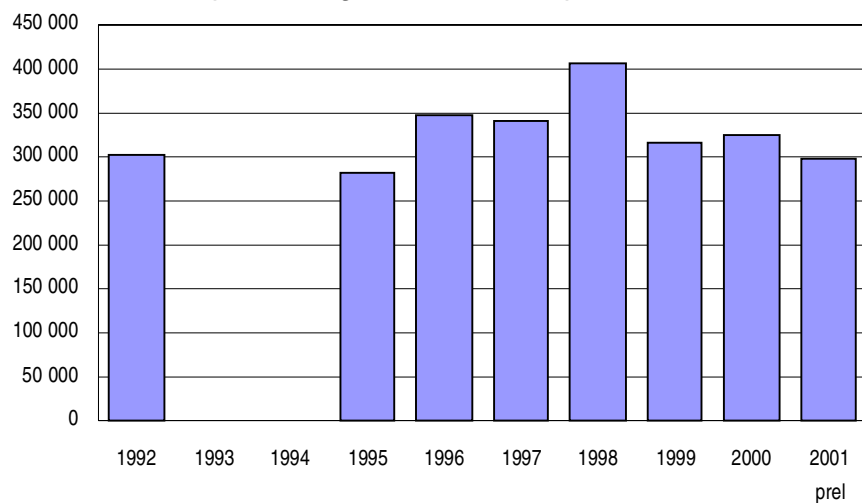

3. Matpotatis. Totalskördar 1992-2001

3. Table potatoes. Total production in 1992-2001

4. Potatis för stärkelse. Arealer 1992-2001**4. Potatoes for processing of starch. Areas in 1992-2001****5. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 1992-2001****5. Potatoes for processing of starch. Yield per hectares in 1992-2001****6. Potatis för stärkelse. Totalskördar 1992-2001****6. Potatoes for processing of starch. Total production in 1992-2001**

Åren 1993-1994 utförde SCB ingen objektiv skördeuppskattning av potatis för stärkelse.

1992 omfattade undersökningen förutom potatis för stärkelse även potatis till råsprit.

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även skörd av potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatisorter. I potatis för stärkelse ingår även utsädesodlingar.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Resultaten utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv vid planering inom områdena jordbruk och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Så görs statistiken

Urval

Skördeskattningarna av potatis 2001 baseras på postenkät till ett urval av odlare. I de preliminära skördeskattningarna för år 2001 har uppgifter från 1 103 av 1 282 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 155 av 173 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Uppgifterna i urvalsramen är hämtade från Jordbruksverkets administrativa stödregister, IAKS 2001. Registret innehåller gröduppgifter som lämnats av de lantbrukare som ansökt om arealbaserade stöd avseende minst 0,3 hektar åkermark. Jordbrukare som ansöker om arealbaserade stöd ska redovisa hela åkerarealen uppdelad på grödor och därför kan registret användas som urvalsram trots att potatis inte är berättigad till stöd i hela landet.

Urvalet för matpotatis är stratifierat efter skördeområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 57 strata. Urvalet för potatis för stärkelse är stratifierat efter odlingsområde och gårdarnas odlingsareal, totalt 10 strata. Uttagning av odlare skedde med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval inom varje stratum.

Uppgiftsinsamling

Uppgiftsinsamlingen görs via postenkät. Postenkäten för matpotatis skickades ut i mitten av oktober och svar skulle lämnas senast 2 november. Sista datum för inlämnande av uppgifter för potatis för stärkelse var den 9 november. Efter en påminnelse har sedan telefonuppföljning gjorts bland dem som inte svarat.

För matpotatis insamlades uppgifter om;

- Skördad kvantitet av färskpotatis, främst sorterna Early Puritan, Frieslander, Maria, Maris Bard, Minerva, Nadine, Pentland Javelin, Premiere, Rocket, Silla och Swift.
- Skördad kvantitet av matpotatis.
- Förekomst av småfallande och förekomst av rötskadade, gröna m.m. En bedömning skulle göras med indelning i om förekomsten var ”mindre än normalt”, ”normal” eller ”mer än normalt”.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av matpotatis.

För potatis för stärkelse insamlades uppgifter om;

- Skördad kvantitet av potatis för stärkelse.
- Förekomst av rötskadade. En bedömning skulle göras med indelning i om förekomsten av rötskadade var ”mindre än normalt”, ”normal” eller ”mer än normalt”.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal av potatis för stärkelse.

Bearbetning och granskning

I samband med dataregistrering görs en första granskning av inkomna uppgifter. Därefter sker ytterligare detaljgranskning. Exempel på partiellt bortfall som ibland kunnat åtgärdas är när skördeuppgifter redovisats men inte den areal som skördeuppgifterna avser. Särskild granskning har också gjorts av låga respektive höga hektarskördar.

I vissa fall kan uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna, men i övriga fall har telefonkontakt tagits med odlarna varvid uppgifterna bekräftat, rättas eller kompletteras. Uppgiftsmaterialet används sedan till de statistiska sammanställningarna.

Hektarskördarna tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden och den skattade arealen i redovisningsgruppen.

Den reducerade hektarskörden erhålls genom att korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987-1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade på riksnivå till 9,5 procent. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 procent. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata.

Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med preliminära arealuppgifter från Jordbruksverkets administrativa register för stödutbetalningar, IAKS-registret som redovisades i juni. Detta är andra året som IAKS-registret används för beräkning av totalskördar.

Statistikens tillförlitlighet

Statistik i förändring

Skördestatistiken för potatis baseras år 2001 på en riksomfattande postenkätundersökning med telefonuppföljning till ett urval av potatisodlare. Uppgiftsinsamling per post ersatte 1999 SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält. Denna ändring av insamlingsmetod gör det svårt att jämföra resultaten för 1999-2001 med resultaten fram t.o.m. år 1998.

Under 2000 skedde några andra förändringar. Dels började arealuppgifterna hämtas från IAKS-registret och dels infördes att små odlingar mindre än 0,5 hektar ingår i undersökningen. Syftet med förändringarna för potatisstatistiken är att anpassa redovisningen till användarnas behov och reducera kostnader.

Arealer från IAKS-registret i stället för från LBR

Grödarealerna för år 2001 grundar sig på uppgifter i Jordbruksverkets administrativa stödutbetalningsregister, IAKS-registret. Arealerna bygger på information som jordbrukarna lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Med andra ord saknas de jordbrukare som inte ansökt om sådana stöd. Grödredovisningen från IAKS avser jordbrukare som ansökt om stöd för minst 0,3 hektar. Grödarealerna fram t.o.m. 1999 baseras på uppgifter från LBR och avser företag med minst 2,1 hektar åkermark. Tillskottet av potatisareal på grund av denna skillnad i nedre gräns i registren är begränsad.

Inför beräkningarna av totalskördar görs en korrigering av de preliminära arealerna som publicerades i juni (JO 10 SM 0101). Areal som vid redovisningen i juni redovisats under "Regiontillhörighet saknas" (99 hektar för matpotatis och 28 hektar för potatis för stärkelse) förs till Skåne län vid redovisning på län och till Götalands mellanbygder vid redovisning på produktionsområden. Skåne är det län där odlingen av både matpotatis och potatis för stärkelse har störst omfattning.

Vändtegar ingår i arealen

I IAKS-registret har jordbrukarna ofta redovisat fältareal, dvs. vändtegar ingår ofta i redovisningen. Fr.o.m. 1999 görs ingen korrigering ned till besädd areal. Detta gör att hektarskörden blir något lägre. Senast korrigering till besädd areal gjordes var 1998 (J 16 SM 9901) och korrigeringstalen för matpotatis var då 0,98 för Södra och mellersta Sveriges slättbygder och 0,95 för Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt Norra Sverige. Korrigeringstalet multiplicerades med lantbruksregistrets areal för att erhålla besädd areal.

Odlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000

Fram till och med 1999 redovisades potatisstatistiken för odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Vid redovisning internationellt har detta varit till bekymmer och från och med år 2000 ingår även dessa små odlingar i skattningen av skörd för riket. För år 2000 var arealen matpotatis på odlingar mindre än 0,5 hektar ca 600 hektar. Arealen för riket ökar därför på grund av detta. Skördenivån för dessa odlingar är dock lägre än genomsnittet och betydelsen för totalskörden blir därför begränsad. Ca 600 hektar x 5 ton/hektar = 3 000 ton totalt för riket. För potatis för stärkelse har denna förändring ingen betydelse eftersom det knappt finns några så små odlingar av potatis för stärkelse.

Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998

SCB:s objektiva skördeuppskattningar ersattes 1999 med uppgiftsinsamling via postenkät. År 1992 gjordes en provstudie där postenkätmetoden jämfördes med den objektiva metoden. Postenkätmetoden visade sig då på riksnivå ge en underskattning med nästan 20 procent. Om denna skillnad kvarstår på samma nivå är svårt att säga. Några av orsakerna till skillnaderna i nivå mellan de båda metoderna är:

- I den objektiva skattningen vägdes proven direkt ute i fält. Ingen korrigering gjordes för s.k. lättnad som inträffar när knölarna efter upptagning erhåller en ny vätskejämvtikt gentemot omgivande luft i stället för den jämvikt som rådde när knölen låg i fuktig jord. Vikt förlusten ökar under lagringstiden, uppskattningsvis uppgår den till minst 5 procent.
- I de objektiva skördeuppskattningarna användes hektarskörden för matpotatis upptagen efter 15 augusti för beräkning av totalskörden. Ingen korrigering gjordes för den lägre skördenivå som färskpotatisodlingarna har, vilket görs i nuvarande undersökning. Resultatet blir att hektarskörden sänks med ca 1 ton per hektar och totalskörden minskar med ca 4 procent när hänsyn tas till färskpotatisens avkastningsnivåer.
- I de objektiva skördeuppskattningarna undersöktes företag med mer än 5 hektar åker. De företag som var mellan 2-5 hektar åsattes samma hektaravkastning vid uträkning av totalskörden som den skattade avkastningen för företag större än 5 hektar. Från och med 1999 års undersökning tas hänsyn till faktisk avkastning. I lantbruksregistret 2000 redovisades 168 hektar matpotatis för företag mellan 2,1-5,0 hektar och för potatis för stärkelse 5 hektar i storleksgruppen. Förändringen är därför av mindre betydelse.

Alla punkterna ovan sänker nivån på såväl hektarskördar som totalskördar gentemot tidigare års skattningar.

I de objektiva skördeuppskattningarna togs hänsyn till besädd areal. En arealkorrigering gjordes för t.ex. osatta vändtegar. Som underlag för korrigeringstalen användes resultat från särskilda arealkontroller.

Hektarskörd för färskpotatis och höst- och vinterpotatis

Total hektarskörd för matpotatis utom färskpotatis på odlingar större än 0,5 hektar skattas till 29 110 kg/ha på riksnivå för år 2001. Den uppgiften är mest

jämförbar med uppgifterna om total hektarskörd för 1995-98 från de objektiva skördeuppskattningarna som redovisas i tabell 1.

Uppgifter om färskpotatis insamlas separat främst för sorterna, Early Puritan, Frieslander, Maria, Maris Bard, Minerva, Nadine, Pentland Javelin, Premiere, Rocket Silla och Swift. Brukaren hade dock möjlighet att ange ytterligare sorter som skördats som färskpotatis. Avkastningen för färskpotatis skattas för riket till 17 900 kg/ha. Ca 16 procent av rikets matpotatisareal var färskpotatisodlingar.

Osäkerhetskällor

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna relativa medelfel för de skattade hektarskördarna och totalskördarna. I medelfelet inkluderas även effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

Bortfall

Vid 2001 års undersökning användes postenkät med telefonuppföljning för enkäter som inte skickats in per post. Andelen bortfall i årets preliminära beräkning är 13 procent (167 undersökningsenheter) för matpotatis och för potatis för stärkelse 4,6 procent (8 undersökningsenheter).

Medelfel

Medelfelet anges i procent av den skattade skörden. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. För t ex den skattade hektarskörd för matpotatis på 26 200 kg/ha och ett medelfel på 0,9 procent (dvs. 240 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $26\ 200 \pm 2 \times 240$ (dvs. 25 960 – 26 440 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörd.

LBR 1999 och IAKS 2000 och 2001 är totalregister för grödarealer, men för åren 1996-1998 inhämtades uppgifter om grödarealer endast för ett urval av företag, vilket medför att även grödarealerna var behäftade med urvalsfel under åren 1996-1998.

Att IAKS är en totalundersökning 2001 innebär också att det procentuella medelfelet för hektar- och totalskörd blir identisk.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Antalet nystartade företag, utgör en undertäckning. Företag som upphört utgör en övertäckning. En annan typ av övertäckning är att de uttagna företagen inte odlar någon av de undersökta grödorna. Årets urval är draget från årets IAKS-register. Tidigare har föregående års register använts som urvalsram. Såväl under- som övertäckningen är därför mycket mindre i årets undersökning jämfört tidigare år. Andelen övertäckning i årets preliminära beräkning är 0,9 procent (12 undersökningsenheter) för matpotatis och för potatis för stärkelse 2,9 procent (5 undersökningsenheter).

Bra att veta

Från provtagning till intervjumetod och postenkät

Under mer än 35 år har objektiva skördeuppskattningar med provtagningar utgjort grunden för beräkning av skörden av spannmål och potatis. Med början 1999 infördes postenkät som insamlingsmetod för uppgifter om potatis. Skillnader mellan metoderna för insamling gör att jämförelser med tidigare år för är svåra att göra.

Annan statistik

Preliminära uppgifter om åkerarealens användning i juni 2001 har redovisats i juni i Statistiska meddelanden JO 10 SM 0101.

Definitiva uppgifter om 2001 års grödarealer kommer att redovisas i april 2002 i Statistiska meddelanden JO 10 SM 0201.

Definitiva uppgifter om hektarskördar och totalskördar för 2001 kommer att redovisas i april 2002 i JO 16 SM 0201.

Med skördestatistiken för en lång följd av år beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som man kan förvänta sig under normala väderleksbetingelser. Normskördar beräknas för spannmålsgrödorna, matpotatis och för potatis för stärkelse. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiskt meddelande JO 15 SM 0101. Redovisning görs för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se och på SCB:s webbplats www.scb.se. Den definitiva statistiken för tidigare år finns tillgänglig i Sveriges statistiska databaser. Åtkomst sker via SCB:s webbplats och användandet är kostnadsfritt. Tryckta statistiska meddelanden erhålls mot betalning

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild Beskrivning av statistiken på SCB:s webbplats, www.scb.se.

In English

Summary

This report provides the preliminary results of 2001 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

In Sweden, planting started early this season. Rain delayed further planting in April. After planting the weather became dry in early summer. Excessive rains characterized September and early October causing problems in harvesting. Two of the main counties for potato production became affected with decreased yield levels and unharvested areas.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 26 160 kg and the total production is estimated at 615 000 tons. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 35 910 kg and 297 000 tons, respectively.

Since 1960, Statistics Sweden has produced statistics for potatoes using an objective method based on probability sampling and physical measurements with samples taken from the fields. The method was changed 1999 to mail enquiries to a sample of farmers. At the same time methodological changes were also made. Due to the changes all comparisons between years before 1999 should be made with great caution.

The areas are based on preliminary statistics from the administrative database IACS for agricultural subsidies.

The tables show the number of observations; the total and reduced yields per hectare in kg and total production in metric tons. Standard errors are also presented. Unharvested areas are shown in a separate table. As for reduced yields, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values, derived from the objective potato surveys conducted until 1998.

The results for 2001 were based on a mail survey with a sample of 1 282 holdings for table potatoes and a sample of 173 holdings for potatoes for processing starch. Adjustments in yields have also been made for unharvested areas, which have lowered the yield per hectare.

List of tables

1. Table potatoes in 2001. Preliminary results	5
2. Potatoes for processing of starch in 2001. Preliminary results	6
3. Potatoes. Area not harvested in 2001. Preliminary results	7

List of terms

Antal UE	Number of survey units
Areal	Area
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production